

Cultura i Espectacles

En la mort de Modest Prats, capellà i filòleg

L'adéu a un home savi

El món de la cultura, de l'Església i la societat civil acomiada avui Modest Prats capellà, filòleg i teòleg que deixa un llegat i un mestratge enormes

Joan Ventura
GIRONA

Modest Prats i Domingo (Castelló d'Empúries, 5-9-1936 – Girona, 29-3-2014) descansa finalment en pau. El qui va ser una de les ments més clares del país feia més de dos anys que estava prostrat al llit i sis anys afectat per la malaltia d'Alzheimer. Capellà i teòleg, filòleg i historiadore de la llengua, gran lector i apassionat culer, entès en cuina i en la cultura italiana... res no li era aliè, a aquest gran humanista de veu de tro, que embadalia els alumnes, era un gran conversador i una de les persones més intel·ligents que ha parit mare.

De fet, la seva infància a Castelló d'Empúries li va marcar la vida. Tenia tres mesos quan el 1936 el seu pare va ser afusellat a Montcada, juntament amb un seu oncle. La seva mare, Enriqueta Domingo, originària d'Aràns, a la Cerdanya, el va encaminar cap al perdó. Amb deu anys acabats de fer va ingressar al seminari. Amb 23 anys va ser ordenat capellà. Va estudiar filosofia i lletres a la Universitat de Barcelona i es va llicenciar en teologia a la Pontificia Universitat Lateranense de Roma. Va ser rector de les parròquies de Vista Alegre de Girona, de Medinyà i Vilafreser, on va romandre uns 25 anys, i finalment de Santa Susana del Mercadal de Girona on avui, dilluns, a les 11 del matí, es farà la missa exequial en memòria seva.

Modest Prats no va deixar mai de banda la seva feina pastoral, però des de bon començament va impartir classes al Col·legi

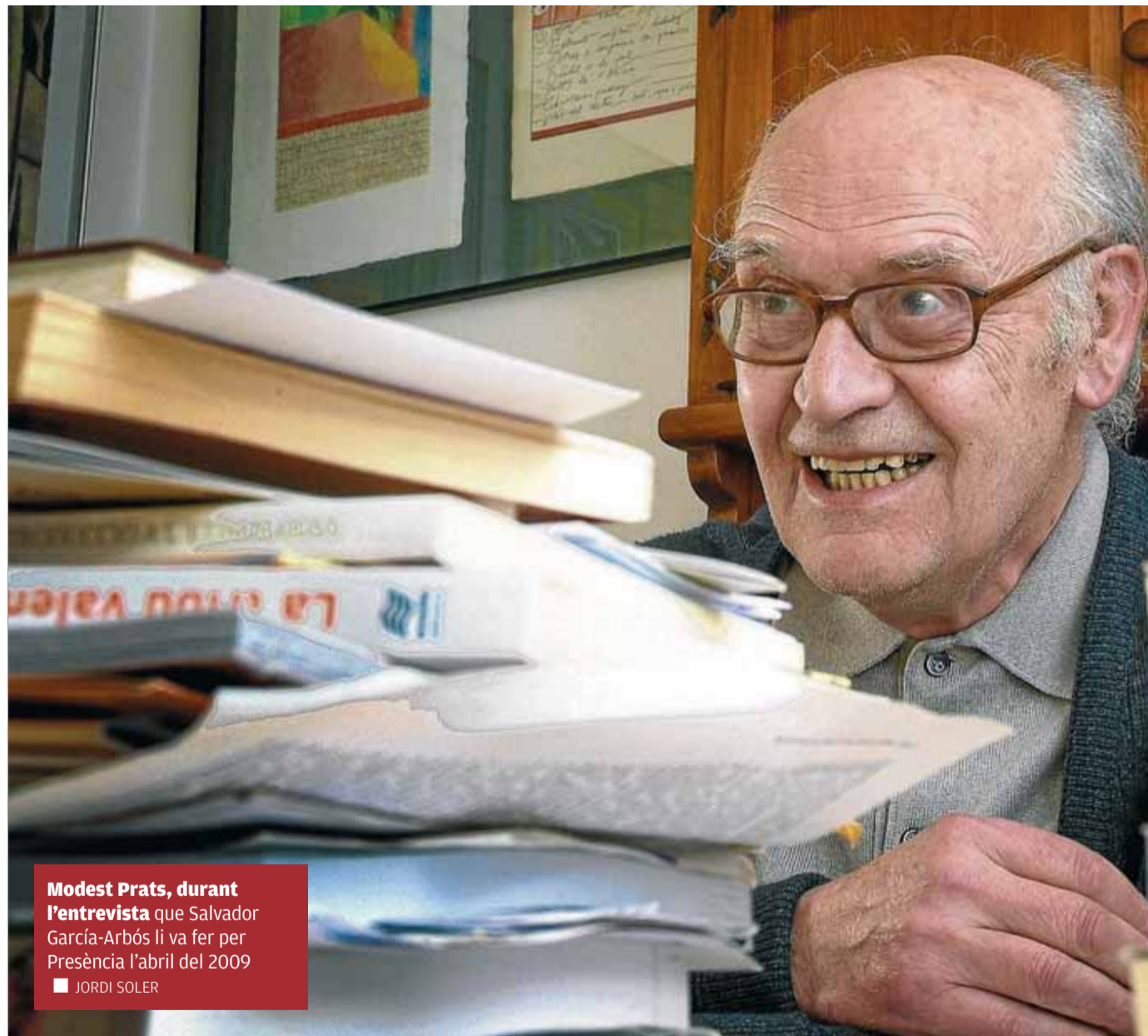
Universitari de Girona, i va continuar fins a la seva jubilació, el 2001. Entremig, havia estat primer delegat de Cultura de la Generalitat a Girona, en temps del conseller Max Cahner. El 2004 li fou atorgada la Creu de Sant Jordi i des del 2005, era membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i membre del Patronat Francesc Eiximenis. El 2009 l'Ajuntament de Girona li va atorgar el premi

Res no li era aliè, a aquest gran humanista de veu de tro, que embadalia els seus alumnes

Athenea Persones.

Durant mig segle, Modest Prats va conciliar de manera exemplar les seves dues grans passions: la teologia i la filologia. Però sempre tenia temps per parlar de futbol i del Barça, o de participar en tertúlies radiofòniques de Catalunya Ràdio, on no li costava deixar petjada amb la seva capacitat d'explicar coses des d'un punt de vista molt diferent i singular.

Prats va assumir diverses responsabilitats en l'àmbit eclesiàstic, sense oblidar mai el seu compromís amb Catalunya i amb la llengua catalana, a través d'una intensa activitat intel·lectual. "Res no és innocent, en el món de les llengües. La paraula dominant és la paraula que im-

Modest Prats, durant l'entrevista que Salvador García-Arbós li va fer per Presència l'abril del 2009
■ JORDI SOLER

posa el poder dominant" va dir en la seva última lliçó a la UdG.

Només fent un breu repàs, des del 1960 fins al 1990 va ser professor de teologia del Seminari Diocesà. Del 1973 al 1976 va ser consiliari del servei universitari cristià del Col·legi Universitari de Girona. Del 1975 al 1981 va ser delegat del Secretariat Diocesà de Justícia i Pau.

El 1995 va assistir al Concili Provincial Tarracòense per designació del bisbe de Girona.

Obra imprescindible

Era un gran conversador, però li costava posar-se a escriure. Si ho hagués fet, més probablement parlaríem d'un dels grans autors de la nostra llengua.

De la seva obra, en destaquen els dos volums im-

prescindibles de la *Història de la llengua catalana* (1982 (I) i 1996 (II)), que va escriure en col·laboració amb Josep Maria Nadal, amb qui va obtenir el Premi Lletra d'Or, el 1983. De fet, Nadal el tenia emplaçat a escriure el tercer volum però ja no s'hi van tornar a posar. Era una època en què ells dos i uns quants estudiosos més van convertir la Universi-

tat de Girona en un centre de primer nivell dins l'àmbit de la filologia catalana.

El 1990 també va escriure, amb Albert Rosich i August Rafanell, *El futur de la llengua catalana* en què, com era habitual en ell, es va mostrar clar i implacable, sense cap por al veritat. També *Política lingüística de l'Església catalana. Segles XVI i XVII* (1995). El

L'APUNT

Un home popular, llest i perspicaç

Joan Ventura

No he sabut mai de ningú que parlés malament de mossèn Modest Prats. Vam coincidir durant un parell d'anys al consell editorial d'El Punt, del qual va formar part una bona temporada, i en què, a més de deixar anar les seves clarividents sentències, anava fumant un Ducados darrere l'altre. Era un gran conversador però li recordo una situació paradoxal uns anys abans,

en els setanta, quan, amb un company, li vam anar a demanar si volia fer una xerrada sobre les relacions de pares i fills al meu poble. Va quedar desconcertat i li vam dir que hi anàvem per indicació del bisbe Jaume Camprodon. Ell, amablement, ens va derivar cap a un matrimoni, que "d'aquest tema tenen molta més experiència!"

Les reaccions

“La intel·ligència i l'humanisme de Modest Prats restaran ben vius entre nosaltres.”

Ferran Mascarell
CONSELLER DE CULTURA

“Encarnava els valors que ens fan una gran nació: curiositat intel·lectual infinita i generositat d'esperit.”

Santi Vila
CONSELLER DE TERRITORI

“Tenia una gran personalitat, Seduïa amb la paraula i va marcar la vida cultural de Girona.”

Joaquim Nadal
HISTORIADOR

“És de les persones que ha ensenyat més coses i més diferents -literatura, art, ètica, cuina...- i a més gent.”

Salvador Sunyer
DIRECTOR TEMPORADA ALTA

Un militant de la llengua

Albert
Rossich

Modest Prats no va ser mai professor meu, però jo me'n puc considerar ben bé un deixeble. Per això puc parlar aquí de la seva cultura amplíssima, de la seva penetració, de la seva intel·ligència, és a dir, de la seva saviesa. Hi vaig coincidir a la universitat, al vell Col·legi Universitari, i quan es va recuperar la Generalitat el vaig acompanyar als serveis territorials de Cultura. Allà, després de la feina, vaig tenir ocasió de comentar amb ell molts passatges de poemes barrocs que desafiaven la comprensió del lector, i puc dir que va ser ell qui em va ensenyar a llegir-los. Vull dir, a entendre'ls. Ell va ser qui em va iniciar de veritat en la filologia.

Era un gran conversador, i s'envoltava de les persones que trobava interessants, encara que no coincidissin amb el seu pensament; per exemple, en matèria de religió. Aquest era un terreny en què podia fer valer els seus profunds coneixements, per desmuntar molts tòpics o conceptes impropis, i per mostrar-se flexible en tot allò que no era substancial. Hàbil polemista, enlluernava amb l'agudesca de les seves observacions, amb les paradoxes que falcava tant en una conversa intranscendent com en una explicació acadèmica. Tenia una gran facilitat per centrar l'atenció i per imposar-se als seus interlocutors amb una manifestació d'enginy o una anècdota. El seu sentit de l'humor i el seu riure no se m'esborraran mai del record.

Amb ell i August Rafanell vam compartir uns anys de militància a favor de la llengua catalana. Això de militància s'ha d'entendre com la participació en una

Hàbil polemista,
enlluernava amb
les seves
observacions

polèmica –sovint distorsionada– sobre la vitalitat de la llengua catalana i la necessitat de garantir-ne un futur sostenible. En diversos articles i en un llibre titulat *El futur de la llengua catalana* vam ex-

posar una sèrie d'idees que van ser combatudes, per sorpresa nostra, per moltes persones que consideràvem uns aliats i no pas uns adversaris. Es va criticar el llibre, sovint sense llegir-lo, reduint-lo a la idea que volíem veure el got mig buit per pur derrotisme, o pel gust irresponsable de portar la contrària. I no: plantejàvem que el coneixement d'una llengua no en garantia l'ús, que en una situació de bilingüisme oficial o de plurilingüisme els usos lingüístics estan en un equilibri inestable i que sense una protecció eficaç, sense una discriminació positiva a favor del català, la llengua estava condemnada a desaparèixer. Ara tot això queda bastant lluny: els que diuen que el català està perfectament segur són els que el voldrien arraconar o residualitzar, i la majoria de la gent s'ha adonat que l'Estat que de moment tenim, que és l'espanyol, no juga a favor nostre, sinó en contra. En el tema de la llengua especialment.

Als qui vam escriure aquell llibre ens agradaria haver contribuït a aquest canvi de percepció. Em queda la recança de pensar que, si en Modest hagués estat conscient en els darrers anys, s'hauria alegrat molt de veure que algunes de les idees que ell sempre havia defensat en minoria són ara tan àmpliament compartides.

que he conegut –comenta l'editor Xavier Folch– un mestre i un punt de referència sobretot amb qüestions relacionades amb la llengua i el país.” Folch va conèixer Prats a principi dels anys vuitanta. “Era un orador com n'hi ha pocs i parlava amb precisió, riquesa i contundència.” Pel que fa al seu llegat, destaca que quedaran els seus escrits “alguns, excel·lents sobre la història de la llengua” però lament-

que “fins i tot en aquest situació ensenyava. Somreia, en funció del que deies. En el silenci, ell que havia estat el més xerraire del món, deia coses...”

Per l'historiador i exalcalde de Girona, Joaquim Nadal, és l'hora de fer balanç de tota una vida dedicada, per vocació, a l'església i, per vocació, a Catalunya, a la llengua i a l'estudi. “Tenia una personalitat cultíssima. Capaç de seduir amb la paraula i la intel·ligència ha marcat la vida de Girona, amb l'època de la revista *Presència*, amb els sermons, amb la feina pastoral, amb la seva participació en els grups.”

Per Nadal, la seva gran personalitat va fer que la seva figura es perllongués més enllà de Girona, amb les seves amistats amb gent com els editors Xavier Folch i Josep M. Castellet, la seva relació amb els premis Bertrana, amb l'Església, amb el Concili Tarraconense... “Tot plegat confirma una personalitat brutal, indispensable per entendre la Girona dels darrers 30 anys.”

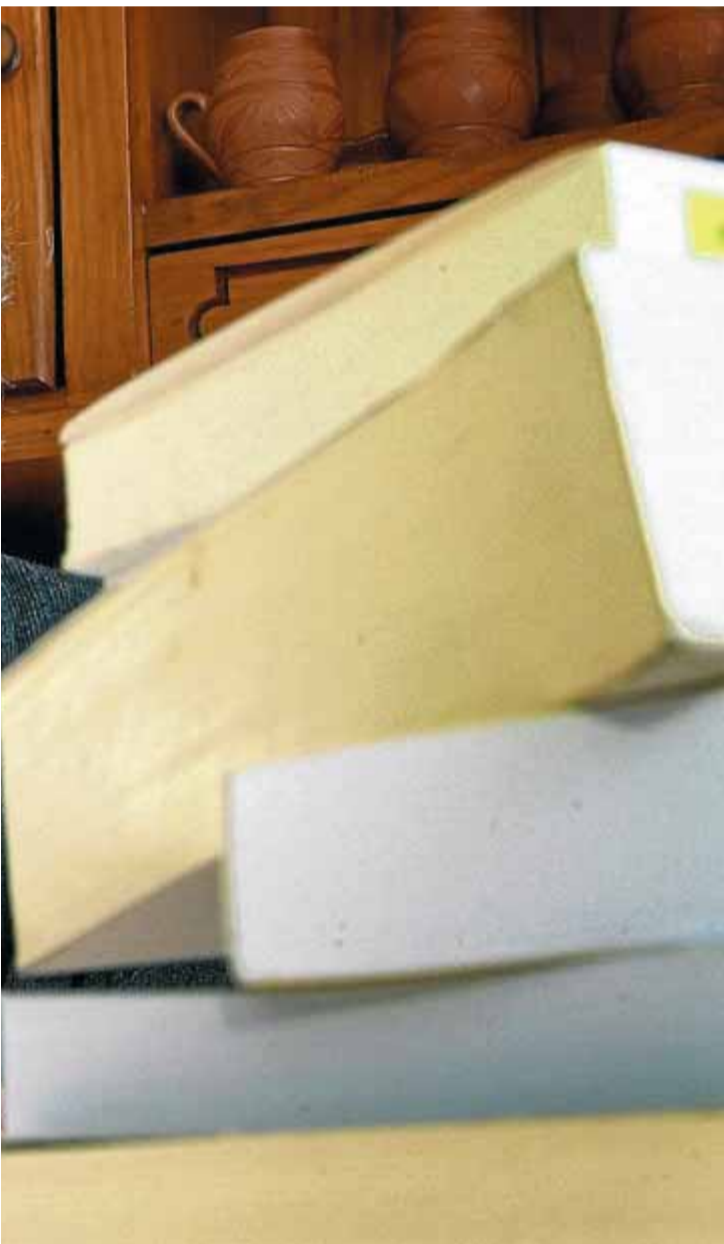
El conseller de Cultura, Ferran Mascarell, recorda el compromís que Modest Prats va mantenir al llarg de la vida: “Des dels moments més complicats per la nostra cultura fins als darrers dies; va ser present en totes les batalles a favor de la nostra llengua. El seu rigor, la seva saviesa inabastable, la cerca constant que en l'excel·lència en totes les tasques va emprendre el van convertir en un dels intel·lectuals més destacats del país.”

(Informació elaborada també per Xavier Castillón, Valèria Gaillard i Montse Frisach.) ■

“En el silenci, ell que havia estat el més xerraire del món, deia coses... ensenyava”

ta que l'altra llegat, el de la conversa, “s'anirà esvaint a mesura que desapareguem els que el vam conèixer”.

Salvador Sunyer, director de Temporada Alta, és un dels bons amics gironins que l'anaven a veure sovint, com el pedagog Mòn Marquès, o el llibreter Guillem Terribas i tants d'altres. Sunyer afirma que és de les persones que ha ensenyat més coses i més diferents –i a més gent. “Sempre ha fet la sensació que no feia cap esforç. Des del món de la cultura a Girona, d'una manera o altra la majoria hem estat marcats per la influència d'en Modest, sense fer aparentment cap mena d'esforç.” D'aquests darrers anys d'un silenci absolut, diu

que es pot considerar el seu últim treball són les *Homilies de Medinyà*, un recull d'homilies, pensaments, exercicis i sermons publicat l'any 2011, coordinat pel pedagog Salomó Marquès i que es va presentar a la residència Bisbe Sivilla, envoltat d'amics, quan la malaltia ja li començava a fer estralls.

Abans, el 2009, va pu-

blicar *Engrunes i retalls*, unes 700 pàgines de textos dispersos sobre la llengua i la cultura catalana escrits al llarg de 40 anys, i que va recopilar el filòleg Francesc Feliu. També havia fet estudis sobre Baldri Reixach i Jacint Verdaguer i treballs sobre l'Església Catalana.

Elogis unànimes
“És l'home més intel·ligent